

Aan Gemeente Maasgouw
T.a.v. het college van Burgemeester & Wethouders
Postbus 7000
6050 AA Maasbracht

Betreft: Gevraagd Advies ASD Maasgouw inzake Concept Beleidsplan Toezien, Toezicht en Handhaving WMO en jeugd
Datum: 10 maart 2026

Geacht College,

In 2025 heeft het RIEC Limburg het rapport 'Ondermijning in de Zorg' opgeleverd. Daarnaast hebben de zeven rekenkamers van Noord-Limburg een onderzoek gedaan naar zorgfraude, waarvan de resultaten zijn vastgelegd in het rapport 'Aanpak zorgfraude in Noord-Limburg'. Parallel hieraan zijn de gemeenten in Noord- en Midden-Limburg gestart met het ontwikkelen van een beleidsvisie voor toezicht en handhaving binnen de Wmo en de Jeugdwet. Dit heeft geresulteerd in bovengenoemd herzien/nieuw (concept)beleidsplan.

Op 4 februari 2025 heeft de ASD Maasgouw (verder: ASD) in de personen van Corrie Luijten en Wilma Roelofs de vraag gekregen te adviseren over dit (concept)beleidsplan.

De ASD onderschrijft de noodzaak van een stevig en uniform toezichtkader. Het plan biedt een solide basis voor kwaliteitsborging, rechtmatigheid en het tegengaan van misbruik, maar vraagt tegelijkertijd aandacht voor het inwonersperspectief:

- De rol van inwoners als bron van signalen is benoemd, maar nog niet concreet uitgewerkt.
- De toegankelijkheid van toezicht (hoe meld je iets, wat gebeurt er daarna?) blijft onduidelijk.
- De impact van toezicht op de relatie tussen inwoner en aanbieder verdient meer aandacht.
- De proportionaliteit van controles bij kwetsbare inwoners moet zorgvuldig worden bewaakt.

De ASD ziet ook in het plan de volgende positieve elementen:

- Een heldere visie op preventief, stimulerend en corrigerend toezicht.
- Sterke nadruk op samenwerking tussen gemeenten, aanbieders en ketenpartners.
- Aandacht voor zorgfraude en misbruik van publieke middelen.
- De onafhankelijke positie van toezichthouders wordt expliciet benoemd.

Ons advies bouwt mede voort op de door het RIEC gesignaleerde risico's en de gedane aanbevelingen en richt zich op nadere concretisering van het beleid. De ASD wil echter benadrukken, dat toezicht en handhaving nooit een doel op zich mogen zijn, maar altijd moeten bijdragen aan betere ondersteuning, meer vertrouwen en een veiligere positie voor inwoners.

De ASD Maasgouw adviseert om de volgende punten in het beleidsplan op te nemen.

1. Richt het toezicht op de manier waarop het proces van inkoop en aanbesteding binnen de gemeente is ingericht. Met name de screeningsfase en de wijze waarop dit gebeurt kan risico's beperken of juist niet.
Stel vast dat het proces voldoende is ingericht op screening en selectie.
Zie toe op een systematische aanpak en op **vooraf** opgestelde voorwaarden waaraan de zorgaanbieder moet voldoen.
Schep duidelijkheid over de inzet van bepaalde instrumenten, zoals de Wet Bibob door:
  - een helder afwegingskader te ontwikkelen;
  - aanbieders goed te informeren over criteria en procedures;
  - te voorkomen dat Bibob leidt tot onnodige vertraging in de zorgcontinuïteit.
2. Zorg voor het bestaan van (actueel) beleid t.a.v. zorgfraude en zorgcriminaliteit bij gemeenten en zie toe op bekendheid met dit beleid bij gemeenteamttenaren.
Vergroot de bewustwording over zorgfraude en zorgcriminaliteit binnen de relevante lagen van de gemeentelijke organisatie.
Het vergroten van het urgentiegevoel zal leiden tot gemeentelijk beleid, toezicht, opleiding en kwaliteitsverbetering van ambtenaren.

Ontwikkel en geef bekendheid aan handelingsrichtlijnen bij vermoeden van zorgfraude en zorgcriminaliteit. Zorg voor bekendheid binnen het gemeentelijke apparaat van de toezichthouders die toezien op de kwaliteit en rechtmatigheid.

3. Versterk de positie van inwoners in het toezichtproces door:
  - een laagdrempelig meldpunt in te richten, (telefonisch én digitaal), waar inwoners (anoniem) kunnen melden;
  - inwoners die melden actief te informeren over hun rechten, plichten en de rol van toezicht;
  - transparant te communiceren over wat er met meldingen gebeurt.
4. Stel periodiek vast in hoeverre er gelegenheidsstructuren (de gelegenheid maakt de dief), bestaan zoals:
  - Waar wordt een lage pakkans door veroorzaakt?
  - Waar zijn beperkte mogelijkheden tot handhaving?
  - Wanneer blijven sancties en straffen uit? En waar komt dat door?
  - Is er onvoldoende kennisniveau van professionals m.n.t. fraude, misbruik etc.?
  - Wordt er onvoldoende adequaat gehandeld bij vermoeden van of gesignaleerde misstanden?
  - Is het eigen zorgveld binnen de gemeenten goed in beeld?
  - Is er voldoende en adequaat toezicht op de feitelijke levering van zorg?
5. Vermoedens van fraude en criminaliteit komen zelden tot een melding, onderzoek of vaststelling. Onderzoek de oorzaak van het achterblijven van het aantal meldingen en casussen in Limburg t.o.v. de rest van het land. Bepaalde fenomenen die bijna landelijk lijken voor te komen, worden in Limburg niet opgemerkt. Signalen hebben in Limburg het vaakst betrekking op foutieve indicaties, onjuist declaratiegedrag en ondermaatse kwaliteit.
Het is bekend dat fraude met pgb's veelvuldig voorkomt. Richt een apart controleproces in bij toekenning en verantwoording van pgb-gelden.
6. Investeer in data-gedreven toezicht, maar met duidelijke waarborgen.
De ASD ziet kansen in data-gedreven werken, maar adviseert:
  - om transparant te zijn over welke data worden gebruikt en waarom;
  - om privacy-risico's expliciet te monitoren;
  - om algoritmes of risicomodellen altijd te combineren met menselijke beoordeling.
7. Ontwikkel een regionaal opleidingsprogramma voor gemeenteambtenaren gericht op het signaleren van ondermijnende zorgcriminaliteit en het adequaat reageren, melden en handhaven in reactie op de toenemende professionalisering van criminelen.
Ontwikkel een regionaal opleidingsprogramma voor toezichthouders gericht op gespreksvoering, juridische kennis en data-analyse.
Organiseer structureel intervisie en kennisdeling.
Evalueer jaarlijks de kwaliteit van het toezicht.
Zorg voor een (of meerdere) toezichthouder(s) rechtmatigheid voor Midden-Limburg.

Wij willen afsluiten met het uitspreken van onze waardering voor de inzet van de beleidsmedewerksters.

Wij sturen dit advies aan de beleidsmedewerksters Corrie Luijten en Wilma Roelofs en aan de contactambtenaar voor de ASD, Francien Clout.

Met vriendelijke groet,
Ellen Rutgers, Voorzitter/Linking Pin ASD
Erik Stukstette
Thea Verhoeven
Bart Oomen
Pollie Kaal